

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

НАУКОВІ ПРАЦІ

Видається з грудня 2001 року
Періодичність – двічі на рік

Науковий журнал

Т. 303. Вип. 291
Серія «Педагогіка»

Миколаїв
Вид-во ЧНУ імені Петра Могили
2017

Наказом МОН України від 21.12.2015 року
№ 1328 цей журнал включено до переліку наукових фахових видань з
педагогічних наук, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на
здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Започатковано у 2001 році.

Засновник Чорноморський
державний університет імені
Петра Могили.

Свідоцтво про Державну
реєстрацію журналу КВ
№ 15281. Видано 10.04.2009.

Рекомендовано до друку
та поширення мережею
Інтернет рішенням
вченої ради Чорноморського
національного університету
ім. Петра Могили
(протокол № 4 від 7.12.2017 р.)

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧА РАДА

Клименко Л. П.	голова редакційно-видавничої ради, головний редактор журналу «Наукові праці», доктор технічних наук, професор, ректор ЧНУ імені Петра Могили.
Беглиця В. П.	заступник голови редакційно-видавничої ради, заступник головного редактора журналу «Наукові праці», доктор наук з державного управління, доцент, проректор з наукової роботи ЧНУ імені Петра Могили.
Смельянов В. М.	голова редколегії серії «Державне управління», доктор наук з державного управління, професор.
Іванов М. С.	голова редколегії серії «Політологія», доктор політичних наук, професор.
Мещанінов О. П.	голова редколегії серії «Педагогіка», доктор педагогічних наук, професор.
Горлачук В. В.	голова редколегії серії «Економіка», доктор економічних наук, професор.
Грабак Н. Х.	голова редколегії серії «Екологія», доктор сільськогосподарських наук, професор, старший науковий співробітник.
Матвєєва Н. П.	голова редколегії серії «Філологія. Мовознавство», доктор філологічних наук, професор.
Клименко Л. П.	голова редколегії серій «Техногенна безпека», доктор технічних наук, професор.
Пронкевич О. В.	голова редколегії серії «Філологія. Літературознавство», доктор філологічних наук, професор.
Котляр Ю. В.	професор, голова редколегії серії «Історія», доктор історичних наук, професор.
Гавеля В. Л.	голова редколегії серії «Соціологія», доктор філософських наук, професор.
Фісун М. Т.	голова редколегії серії «Комп'ютерні технології», доктор технічних наук, професор, старший науковий співробітник.
Лозко Г. С.	голова редколегії серії «Філософія», доктор філософських наук, професор.
Андрєєв В. І.	відповідальний секретар журналу «Наукові праці», кандидат технічних наук, доцент.

Наукові праці : наук. журн. / Чорном. нац. ун-т ім. Петра Могили ; ред. кол. : О. П. Мещанінов (голова) [та ін.]. – Миколаїв, 2017. – Т. 303. Вип. 291. – 168 с. – (Педагогіка).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ СЕРІЇ:

1. **Мещанінов Олександр Павлович** – доктор педагогічних наук, професор, Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв) – голова редакційної колегії серії «Педагогіка»;
2. **Гришкова Раїса Олександрівна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови, Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв);
3. **Коваль Ганна Володимирівна** – доктор наук з державного управління, в. о. професора, завідувач кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки, Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв);
4. **Мейжис Ірина Альбертівна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціології, Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв);
5. **Мітрясова Олена Петрівна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри екології та природокористування, Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв);
6. **Сисосва Світлана Олександрівна** – доктор педагогічних наук, професор, академік, академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України (м. Київ);
7. **Старіков Ілля Мойсейович** – доктор педагогічних наук, професор, Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського (м. Миколаїв);
8. **Болюбаш Надія Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент, Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв) – відповідальний секретар редакційної колегії серії «Педагогіка»;
9. **Костєва Тетяна Богданівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки, Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв);
10. **Лебедь Світлана Григорівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв);
11. **Гірник Андрій Миколайович** – кандидат філософських наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та конфліктології НаУКМА (м. Київ);
12. **Шерстюк Людмила Валерівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови, Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв);
13. **Анжей Стельмах** – доктор наук, професор, заступник декана з питань науки факультету політичних наук та журналістики Університету імені А. Міцкевича, м. Познань, Польща;
14. **Мачей Франц** – доктор наук, професор, кафедра військової історії, Інститут історії Університету імені А. Міцкевича, м. Познань, Польща.

ISSN 2311-0287

Журнал розміщений в «Ulrich's Periodical Directory». Індексовано в «Google Scholar»

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

54003, м. Миколаїв,
вул. 68 Десантників, 10
Тел.: (0512) 76-55-99, 76-55-81,
факс: 50-00-69, 50-03-33,
E-mail: avi@chmnu.edu.ua

ЗМІСТ

Розділ 1. УНІВЕРСИТЕТСЬКА ОСВІТА.....	9
<i>Петько Л. В.</i> Виклики XXI століття для освітнього простору України.....	10
<i>Титова Н. М.</i> Системний підхід у психолого-педагогічній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання в університетах.....	15
<i>Кутковецький В. Я.</i> Одновимірний аналітичний геометричний аналіз багатовимірного аналізу.....	20
<i>Кутковецький В. Я., Турти М. Ю.</i> Технологія захисту систем штучного інтелекту та схем регулювання.....	27
<i>Малихіна С. В.</i> Узагальнення практичного досвіду дидактичної інтенсифікації навчальної діяльності студентів.....	32
<i>Рябова Ю. М.</i> Педагогічні умови як складова підготовки до професійної діяльності в багатонаціональному середовищі.....	38
<i>Удовіченко Г. М.</i> Інваріантність структури професійної компетентності.....	42
<i>Мінець М. О., Твеліна А. О.</i> Філософія спорту.....	49
<i>Ерсьозоглу Р.</i> Турецький культурний центр та його роль у позааудиторній діяльності студентів-тюркологів.....	52
<i>Остафійчук О. Д.</i> Співробітництво студента та викладача в інноваційному освітньому середовищі.....	57
<i>Шепельська А.</i> Жіноче підприємництво на сільських територіях Польщі (на прикладі Підляського воєводства) проти інших країн.....	59
Розділ 2. ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	67
<i>Коваль Г. В., Ракова А. Ю.</i> Самопошкодження як девіація у становленні особистості.....	68
<i>Файчук О. Л.</i> Роль тренінгових технологій у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.....	72
<i>Сургова С. Ю.</i> Сучасні методи роботи соціального працівника з клієнтами, що мають особливі потреби.....	76
<i>Чубук Р. В.</i> Підготовленість соціальних працівників до превенції статевої деморалізації молоді.....	80
Розділ 3. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ДИСЦИПЛІН В УНІВЕРСИТЕТІ	85
<i>Гришкова Р. О.</i> Скорочення у віртуальному просторі.....	86
<i>Бужиков Р. П., Бужикова Р. І.</i> Роль інтерактивних методів навчання при підготовці майбутніх усних перекладачів англійської мови.....	89
<i>Біла Т. М.</i> Комп'ютерні технології на заняттях іноземної мови як засіб підвищення якості освіти.....	93
<i>Шерстюк Л. В.</i> Сутність та основні структурні компоненти міжкультурної компетенції студентів у контексті інтернаціоналізації вищої освіти.....	96
<i>Калініна Л. А.</i> Теоретичні аспекти формування креативної компетентності студентів ВНЗ культури і мистецтв.....	101

ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ ДЛЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Автором порушуються питання, які актуальні для освітнього простору України: якість підготовки випускників усіх закладів освіти (школа, ПТУ, коледжі, інститути, університети); відсутність взаємодії закладів освіти і працедавців, що вимагає побудувати інфраструктуру ринку праці; система профорієнтації; виробити подальшу стратегію трансформації освіти в Україні; переавантаження навчальних програм, ЗНО, втрата виховання в навчальному процесі, інклюзивна освіта, досвід західноєвропейських країн.

Освіта розглядається автором першою ланкою алгоритму: освіта – дослідження – проекти – масове опанування інноваціями.

Ключові слова: освітній простір; Україна; інновації; сучасні технології; професійне самовизначення; самореалізація особистості.

Постановка проблеми. Сучасна людина в умовах глобалізованого ринку праці повинна володіти декількома спеціальностями, тому протягом свого життя вона може змінити їх декілька, що дозволяє збагатитися інтелектуально, соціально, культурно, інструментально та ін. На жаль, до цього сучасні загальноосвітні навчальні заклади не готують, хоча робляться спроби організації профільного навчання [2], яке до речі не можна розглядати і розуміти як підготовку до ВНЗ в загальноосвітніх навчальних закладах III ступеня, а також і організації інклюзивної освіти, але, в тому стані, в якому вони знаходяться, на нашу думку, вирішення цих питань дуже проблематичне.

Сучасний випускник, залишаючи школу (а за новою програмою навчання стане 12-річним), посуті, у 18-річному віці не буде мати ремесла, яке було б здатне йому дати хоча б і невелике, але матеріальне забезпечення. Згадаємо ПВК (професійно-виробничі комбінати), які у 80-х рр., хоча й минулого століття. Протягом двох років навчання (один день на тиждень) учні випускних класів опанували професії швачки, кухаря-кондитера, газозварників, автослюсарів, верстальників та ін., що дозволяло тим, хто не вступив до ВНЗ знайти своє місце на виробництві, а далі, при бажанні, продовжувати свою освіту. Тож склалася ситуація «коли на ринку праці є надлишок спеціалістів із вищою освітою певних профілів за високого дефіциту професіоналів та кваліфікованих робітників, свідчить про практичну відсутність системи профорієнтації молоді та неспроможність системи освіти діяти відповідно до інтересів економічного розвитку держави» [1, с. 85] замість реальної професійної роботи з учнями, їм розповідають про привабливість професій, які можна отримати в університетах. Але чи зможе пізніше реалізувати себе такий фахівець з дипломом університету, за який проплатили батьки протягом 6 років, в якому проставлені задовільні оцінки

(під тиском деканату, щоб не загубити студента-контрактника) – *Ні*.

Наведу приклад, коли диплом є, а ремеслу не навчені. Мама двох випускників коледжу бідкалася, що діти мають дипломи, вчилися і «що з того? – роботи немає». Мені того часу треба було зробити сайт і я звернулася до її сина, який має диплом програміста, з цим проханням. На що я отримала відповідь від дипломованого «фахівця»: «Створювати сайти нас у коледжі не вчили. Я не зможу зробити сайт».

На ділі, Концепція державної системи профорієнтації, яка була прийнята десять років назад, і мала за мету спрямувати зусилля педагогів на активізацію процесу професійного самовизначення молоді та реалізацію здатності до праці особистості, виявлення її здібностей, інтересів, можливостей та трудової діяльності [18] *не працює*.

Тобто перехід загальноосвітніх навчальних закладів на 12-річне навчання ставить за мету не «розгрузку» учнів, а, навпаки, виникає необхідність опанувати інші компетенції, що розглядаються як ключові у діяльності, що своєю чергою, вимагає організації іншої структури навчального процесу і його тривалості.

Дані статистики свідчать про кількість дипломованих випускників ВНЗ, які не працевлаштовані, і презентують кількість вакантних пропозицій для фахівців з «ремеслом». У свою чергу ті знання, які отримані були у вишах, якщо вони не підтримуються відповідною професійною діяльністю, втрачаються як непотрібні. Також зрозуміла і тенденція на скорочення кількості ВНЗ в Україні у зв'язку з економічною нестабільністю, демографічною кризою і скороченням бюджетних місць.

Отже, українське суспільство вимагає проведення радикальних реформ в системі освіти, тому що губиться конкурентоздатність людського ресурсу. А в умовах відкриття безвізу до Євросоюзу, молодь – потенціал України, який є людським ресурсом країни,

– має можливість здобувати освіту як після 9-го, 11-го класів, а також навчатися за магістерськими програмами за кордоном. Вступників запрошують до навчання (за цінами дешевшими ніж у нас) в країни Євросоюзу, навіть, без іспитів (!), тому що в західно-європейських країнах демографічна ситуація стає критичною, що є дуже тривожним сигналом для України. Тож, з огляду на сказане, хто з наших студентів повернеться назад і з яким трудовим ресурсом та інтелектуальним капіталом ми залишимося у майбутньому?

Тому, результатом освітніх реформ повинна стати адаптована освітня система, що стимулює і розвиває актуальні якості особистості і є інструментом розвитку України у сучасному непростому часі, націлена на зростання добробуту її громадян.

Метою статті окреслено насущні проблеми в українській освіті, які потребують вирішення.

Виклад основного матеріалу. Л. П. Пуховська, досліджуючи сучасні тенденції в освіті окреслила такі її характеристики: *по-перше*, сучасний світ являє собою цілісну соціально-політичну систему; *по-друге*, використання сучасних інформаційних технологій і засобів масової інформації надає людині приєднатися до інших культурних цінностей, що спричиняє зміни культурних стереотипів, руйнуванні моральних норм і традицій і сприяє формуванню світової культури; *по-третє*, зростає вага міжнародного співробітництва, коли створюються реальні передумови для формування єдиного економічного, інформаційного, освітнього простору; *по-четверте*, зниження ролі держави в житті суспільства, причому політична та економічна влада переходить до транснаціональних корпорацій [19].

Через те в сучасних педагогічних пошуках як науковці, так і педагоги-практики повинні виробити подальшу стратегію трансформації освіти в Україні, у *першу чергу*, увага повинна бути привернута до підготовки вчителів у педагогічних вишах, тому що якість школи не може бути вища якості вчителів. Ми маємо на увазі за висловом «якість школи» – якість кожного учителя, якість шкільного колективу, тому що саме у шкільному середовищі працюють механізми відтворення і примноження людського потенціалу. Якість освіти ми розглядаємо як одне з головних завдань освіти, коли вона, по суті, втрачена, то треба шукати шляхи і умови покращення якості освіти на всіх її ланках. Це питання ми піднімали у наших попередніх публікаціях [10; 11; 14], тому його розв'язання залежить від інвестування в освіту, але в умовах сьогодення Україна не готова інвестувати у своє майбутнє. Сьогодні інвесторами виступають батьки і на запитання «Чи будуть нові українці новими Терещенками?» – відповідь відома, – не будуть. Принаймі не видно активних інвестицій в освіту. Ми, готуючи учнів до участі в міжнародних проєктах протягом 7 років це все пройшли і довелося випробувати на собі [9].

Але до інвестицій в освіту не готові і політики. Серед політичної еліти українська освіта має таких союзників: Президент, Прем'єр-міністр, але їхній ентузіазм не поширюється на регіони, де саме і відбувається процес загальної освіти. З огляду на це ми вже не можемо стверджувати, що наша освіта «одна з

кращих у світі», коли до нас за опануванням передових новітніх технологій приїжджали з усього світу, то зараз такого немає. Тому на політичний рівень виводиться теза про те, що автором національної системи освіти повинні виступати не функціонери МОН, викладачі ВНЗ (більшість з яких ніколи не працювали в школі), не тільки і вчителі, – а все наше суспільство, коли відактивності й ініціативності всіх учасників освітнього процесу буде залежати успіх.

Наведемо простий приклад, стосовно чергової спроби введення 12-річної школи, яка провалилася роками раніше, з часів Д. Табачника. А з батьками дітей хто радився, чи довів необхідність цього введення? – Ніхто. Але ж система освіти у значній мірі є похідною від соціально-політичної і правової системи країни, де вона формується і яка повинна бути сфокусована на проблемах країни, її майбутнього – дітей, їхніх батьків.

Нагадаємо, що за останні роки в декілька разів підвищувалося фінансування усіх рівнів системи освіти, але очікуваних результатів не відбулося з-за протиріччя: необхідності змінити принципи, організацію й управління, водночас не інвестувати неефективну організацію додатковими фінансовими забезпеченнями. З огляду на це всі сили треба кинути на створення механізмів та інфраструктури, що впливають на ефективну взаємодію ринку освітніх послуг і ринку праці, а саме: 1) не розроблено професійних стандартів в економічних галузях, тому освітні стандарти не будуть націлені на підготовці потрібних кваліфікацій; 2) не вивчені фактори конкурентноспроможності стосовно їх формування, що не враховується в освітніх стандартах. Сказане може слугувати підтвердженням невідповідності якості підготовки в професійних закладах освіти потребам ринку праці. Тому час вимагає побудувати інфраструктуру ринку праці у зв'язку з відсутністю взаємодії закладів освіти і працедавців. Отже, якість освіти зумовлена її змістом і технологіями.

У вирішенні цього завдання треба створити проміжну ланку, через те, що зміни у виробничих технологіях і сучасних устаткувань потребує внесення змін до навчальних програм: треба вивчити ринок праці, провести сертифікацію кваліфікацій, забезпечувати місця для проходження виробничої практики, корегувати замовлення на підготовку і перепідготовку кадрів.

Водночас, будучи системою виявлення і розвитку інтелектуального капіталу нації, освіта представляє собою одну із головних сфер виробництва інноваційних технологій, утворює умови для швидкого зростання ринків на базі швидкого оновлення технологій, тому освіта виступає першою ланкою у ланцюзі *освіта – дослідження – проєкти – масове опанування інноваціями*.

На наш погляд, одним із шляхів виходу може бути об'єднання навчальною програмою 1–3 років загальної освіти з обов'язковим вирішенням практичних завдань, наприклад, у дослідницько-винахідницькому, проєктному напрямку (технологи, інженери), операційному (музиканти-виконавці, диригенти, художники, медицина).

В цьому контексті наголосимо, що перезавантаження навчальних програм не є наслідком навчання за невдалими підручниками [11; 12; 13], а саме – в організації навчального процесу. В якості прикладу наведемо програму для складання вступного випробування до магістратури (76 напрямів підготовки) з іноземних мов (англійська, німецька, французька) за професійним спрямуванням [14], яка за мету ставила саме організацію навчання іноземної мови за фахом в бакалавраті в умовах Драгоманівського вишу.

В 90-х роках, коли найважливішим для України було вистояти, не повернутися у минуле – всі чекали на її реконструкцію. Минуло два десятиліття, а освіта знаходиться у стані «Що робити», і ми постали перед фактом, коли система освіти в Україні фактично зруйнована, морально підірвана, виховання практично взагалі випало із освітнього процесу, спостерігається тенденція непрофесійності (у більшій мірі це стосується керівників освітньої влади). За мету визначено цінності підприємництва, отримання прибутку та особистої вигоди.

Сьогодні висунуло перед педагогами завдання створити одну з кращих систем освіти епохи глобального інноваційного укладу. На українських освітніх «полях» необхідно, продовжуючи традиції вітчизняної освіти, активно вивчати і впроваджувати досвід світової практики, створити нову систему освітніх інститутів, що буде спрямоване на потреби постіндустріальної економіки і суспільства XXI століття.

Деякі риси «нової освіти» вже проявляються в практиці найбільш розвинених західноєвропейських країн (Франція, Німеччина, Англія, Австрія, Швейцарія [15; 17]).

Але українська модель освіти повинна будуватися на українських реаліях: культурі, соціальних інститутах і ресурсах [16; 20; 21]. Українська освіта повинна відповідати інноваційній моделі розвитку української освіти, соціальним запитам населення України, консолідації українського суспільства, а також вимогам глобальної конкуренції на ринках інновацій праці та освіти.

Модель сучасної школи створена була ще у XVII ст. і зрозуміло, що водночас перебудувати її неможливо, але треба рухатися у напрямку доступу до якісної освіти і виховання підростаючого покоління, тому що ідеологія, яку закладено в модель сучасної школи, також вимагає свого перегляду.

Також для формування конкурентоздатної економіки провідну роль відіграє й організація освітніх ресурсів в Україні.

У розумінні поняття конкурентоздатності ми вкладаємо діяльнісний зміст, тому що на сьогоднішньому економічному ринку на перше місце виходять людські ресурси, а це включає, у свою чергу, для його формування і розвитку мобілізацію освітніх ресурсів, коли економічні стратегії і проблеми економічного розвитку повинні гнучко бути сприймані системою освіти. Від цього належить майбутнє нашого суспільства, влади, ринку праці, бізнесу та ін.

Зупинимося на ЗНО, яке вводиться на протязі 10 останніх років і не дуже гладко, яке ми розглядаємо як поки що єдиний об'єктивний засіб оцінювання

досягнень випускників освітніх закладів, управління змістом освіти, якості освітнього процесу і освіти. Ми сподівалися, що ЗНО призведе до виявлення таких показників якості освіти, що затребувані на ринку праці і за цим буде налагоджено ефективну мережу закладів, підготовку персоналу, навчання менеджменту ефективної роботи в інших фінансових і організаційних умовах і механізмах.

Відтак у 2017 році виникла необхідність підвищення прохідного мінімального балу для вступу до ВНЗ на спеціальності: «Стоматологія», «Медицина», «Фармація, промислова фармація» та «Педіатрія» галузі знань «Охорона здоров'я». Це стосувалося всіх абітурієнтів, незалежно від форми навчання (держбюджет чи за кошти фізичних чи юридичних осіб) та підпорядкування ВНЗ [6]. Прохідний бал на рівні, не нижче, ніж 150 балів був обґрунтований дослідженням, проведеним колективом Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, БФ ТІМО і фахівцями провідних ВНЗ України в галузі освітніх вимірювань. Суть дослідження полягала у встановленні співвідношення балів сертифікату ЗНО абітурієнтів та успішністю їх навчання на першому курсі ВНЗ. Прохідний бал сертифікату ЗНО, на думку спеціалістів, в 150 балів забезпечує мінімально припустиму якість навчання і дозволить відсіяти абітурієнтів, які заледве на «трійку» склали ЗНО, і, відповідно, в майбутньому не допустити до роботи з пацієнтами осіб, які не зможуть бути достатньо компетентними та кваліфікованими [6].

Такі рішення треба вітати і підтримувати, тому що це – адекватний механізм позитивного відбору не тільки на медичні спеціальності, (з метою підвищення «якості» медичного студента), а й на інші, наприклад, педагогічні. Якщо у медиків непрофесійність проявляється швидко у відносинах *лікар – пацієнт* (у процесі лікування й одужання хворого), то у відносинах *учитель – ученик*, на жаль, професійність викладача виявити набагато важче і проходять роки.

Дозволимо висловити таке риторичне питання: «А чим відрізняється лікар від учителя, а пацієнт від учня?»

Тому ми розглядаємо як негативний фактор «надвиробництво» випускників педагогічних вишів, коли за кількістю губиться якість підготовки майбутнього учителя. Також до негативних явищ можна віднести погодинну оплату праці педагогів, а також відсутність освітніх результатів про що свідчать показники ЗНО.

Цікавим, на нашу думку, буде також дослідження питання проникнення релігійних компонентів в освітню систему, що відіграє в Україні важливу політичну, ментальну роль, тому що від його вирішення залежить вектор стратегічного розвитку нашої країни, її політичної і соціально-правової систем. Система освіти багато в чому є похідною від Ця проблема є предметом гострої полеміки представників усіх конфесій України, що є приводом виникнення багатьох практичних проблем і протиріч.

У свою чергу, дискусії викликає і питання інклюзивної освіти [3; 4; 5]. Навчання дітей із спеціальними потребами краще проводити за вже апробованими навчальними програмами (доречним буде викорис-

тання досвіду Німеччини) і підготовкою викладачів до роботи у змішаних класах, побудови безбар'єрного середовища в школах. Використовуючи ресурс дошкільних освітніх закладів, проводити корекцію відхилень у розвитку дитини як можна раніше, завдяки чому зменшиться кількість дітей, які навчатимуться в спецкласах та навчальних закладах.

Висновки. Як було з'ясовано вище, освіта представляє собою складну структуру, в якій задіяні широкі верстви населення. Тоді як рівень невизначеності майбутнього збільшується з кожним роком через такі об'єктивні фактори як демографічна ситуація, виробничий потенціал та об'єм природних ресурсів.

Можна виокремити характерні для української освіти такі проблеми *соціального характеру*: 1) пере-

навантаження з навчальних дисциплін (предметів); 2) потреба в перегляді навчальних планів, програм в усіх закладах освіти; 3) низький рівень навчання учнів корисним умінням; 4) незадовільний рівень виховання; 6) велика кількість студентів, що вступають до ВНЗ; 5) слабка підготовка спеціалістів в інститутах, технікумах, коледжах, ПТУ.

Проблеми *освітнього характеру*: 1) зниження якості освіти в усіх закладах освіти; 2) невідповідність потребам економіки; 3) освіта перестала бути механізмом соціальної рівності; 4) вища школа не поставляє новаторів; 5) зниження конкурентоспроможності України на глобальному ринку.

Подальші наші напрацювання зосередимо на розгляді моделі сучасної освіти.

Список використаних джерел

1. Буда Т. Й. Освіта як чинник формування конкурентоспроможного працівника / Т. Й. Буда, Л. Б. Крамар // Освітній простір XXI століття : реалії, ноації, перспективи : матер. наук.-практ. конф. (27 лютого, 2017, Тернопіль). – Тернопіль, 2017. – 160 с. – С. 84
2. Зеня В. Я. Система методичної підготовки майбутніх учителів до навчання іноземних мов учнів профільної школи : автореф. дис. д-ра пед.наук : 12.00.02 / Л. Я. Зеня. – К., 2013. – 52 с.
3. Кравець Н. П. Засвоєння знань дітьми, які мають труднощі у навчанні // Початкова школа, 2003. – № 6. – С. 7–10.
4. Кравець Н. П. Підготовка руки до письма // Дошкільне виховання, 2003. – № 10. – С. 18–19.
5. Кравець Н. П. Творчий розвиток учнів з особливими освітніми потребами як один із шляхів їх соціалізації / Н. П. Кравець // Topical issues of social pedagogy : Collective monograph. – CARICOM, Barbados, 2017. – P. 79–99.
6. Мінімальний прохідний бал для вступу на медичні спеціальності – 150 балів з кожного сертифікату ЗНО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.schoollife.org.ua/minimalnyj-prohidnyj-bal-dlya-vstupu-na-medychni-spetsialnosti-150-baliv-z-kozhnogo-sertyfikatu-zno>.
7. Морщакова О. С. Професійна спрямованість особистості сучасного фахівця у форматі інноваційних освітніх перетворень / О. С. Морщакова, М. Федорук // Освітній простір XXI століття : реалії, ноації, перспективи : матер. наук.-практ. конф. (27 лютого, 2017, Тернопіль). – Тернопіль, 2017. – 160 с. – С. 93–95.
8. Петько Л. В. Актуальність формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету / Л. В. Петько // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – Вип. 33. – С. 128–141.
9. Петько Л. В. Коли здійснюються мрії (XII Міжнародний конкурс з англійської мови «GOOD LUCK!») / Л. В. Петько // Обдарована дитина. – 2008. – № 8. – С. 20–22.
10. Петько Л. В. «Невизначеність якості» з огляду на модернізацію системи освіти в Україні / Л. В. Петько // Директор школи, лицею, гімназії. – 2012. – № 3. – С. 56–62.
11. Петько Л. В. Підготовка нового педагога-економіста – виклик сучасній педагогічній університетській освіті (на прикладі створення нових навчальних програм з іноземної мови за фахом зі спеціальності 6.030601 «Менеджмент (управління персоналом)» / Л. В. Петько // Вісник Інституту розвитку дитини. – Серія : Філософія, педагогіка, психологія : зб. наук. праць. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 27. – С. 95–101.
12. Петько Л. В. Підручник з іноземної мови як засіб навчання і виховання естетичної культури майбутніх хореографів / Л. В. Петько // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. – Серія : Філологічні науки : [зб. наук. ст.] / [гол. ред. В. А. Зарва]. – Бердянськ : БДПУ, 2017. – Вип. XII. – 240 с. – С. 59–66.
13. Петько Л. В. Проблеми шкільного підручника з англійської мови / Л. В. Петько // Іноземні мови : наук.-метод. журн. / засн. Київський лінгвістичний університет і вид-во «Ленвіт»; гол. ред. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Вид-во «Ленвіт». – 2007. – № 3. – С. 14–15.
14. Петько Л. В. Програма вступного випробування з іноземної мови (англійська, німецька, французька) за професійним спрямуванням для вступників до магістратури НПУ ім. М. П. Драгоманова: методичні вказівки для студентів, бакалаврів та викладачів ВНЗ / Л. В. Петько, В. В. Николаєнко ; за ред. Гончарова В. І. – [2-ге вид., доп. і випр.]. – 2011. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 76 с.
15. Петько Л. В. Саксонська гімназія Святого Афра (SanktAfra) у м. Мейсен (Німеччина) для обдарованих дітей / Л. В. Петько // Обдарована дитина. – К. : СОЦИС-ПРЕС, 2009. – № 2. – С. 64–67.
16. Петько Л. В. Філософсько-лінгвістичні ідеї розуміння міжлюдської комунікації у соціальному середовищі / Л. В. Петько // Наукові записки Національного ун-ту «Острозька академія». Серія «Філологічна» : зб. наук. пр. / укл. І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. М. Новоселецька. – Острог : Вид-во Національного ун-ту «Острозька академія», 2015. – Вип. 53. – С. 309–312.
17. Петько Л. В. Щодо підходів розвитку індивідуальності учня в німецькомовних країнах / Л. В. Петько // Розвиток творчих здібностей учнівської молоді в навчально-виховній системі МАН України : Тр. наук.-практ. конф. 10–11 грудня 2008 р., ЮД АПН України). – К. : ТОВ «Інформаційні системи», 2008. – С. 136–139.
18. Про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення [Електронний ресурс] // Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2008 р. № 842. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-p>.
19. Пуховська Л. П. Перспективи формування світового освітнього простору у 21 столітті [Електронний ресурс] / Л. П. Пуховська. – Режим доступу : <http://studentam.net.ua/content/view/7810/97/>.

20. Pet'ko L. Priorities for the development of the Ukrainian national idea and the upbringings and experiences / L. Pet'ko // Intellectual Archive. – Toronto : ShinyWord.Corp. (Canada), 2017. – Vol. 6. – No. 5, September/October. – P. 59–78.
21. Ternopil'ska V. The role of self-government in development of lateralization students / V. Ternopil'ska // Problem of development modern science: the orient practice: Collection of scientific articles. – EDEX, Madrid, Espana, 2016. – P. 341–344.
22. Tytova Nataliya. Modern prospects in development education in Ukraine / Nataliya Tytova // Intellectual Archive. – 2017. – Volume 6. – No. 2 (March/April). – Toronto : Shiny Word Corp., Canada. – P. 120–125.

Л. В. Петько,
НПУ ім. М. П. Драгоманова, г. Київ, Україна

ВЫЗОВЫ XXI СТОЛЕТИЯ ДЛЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА УКРАИНЫ

Рассматриваются актуальные вопросы образовательного пространства Украины: качество подготовки выпускников всех уровней образования (школа, ПТУ, колледжи, институты, университеты); отсутствие взаимодействия между ними и работодателями, что требует создания инфраструктуры рынка труда; система профориентации; разработка дальнейшей стратегии трансформации образования в Украине; перезагрузка учебных программ; утрата воспитательной составляющей учебного процесса; инклюзивное образование; опыт западноевропейских стран. Образование рассматривается как первоочередное звено в алгоритме: образование – исследование – проекты – массовое овладение инновациями.

Ключевые слова: образовательное пространство; Украина; инновации; современные технологии; профессиональное самоопределение личности; самореализация.

L. Pet'ko,
National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraine

THE CHALLENGES OF THE 21st CENTURY FOR EDUCATIONAL SPACE OF UKRAINE

The author raises questions that are relevant for the educational space of Ukraine: the quality of training graduates all educational institutions (schools, vocational schools, colleges, institutes, universities); the lack of interaction between educational institutions and employers, that it is need to create the infrastructure labor market; the system of vocational guidance that help young people choose a vocation, while taking into account individual aptitudes and the needs of the national economy. The system of vocational guidance helps young people find suitable jobs; developing further strategy for the transformation of education in Ukraine; alterations of training programs; the external independent knowledge assessment; the loss of upbringing component in the educational process; inclusive education, studying experience of Western European countries. Education is presented as the first step in algorithm: education – research – projects – mastering innovations.

Key words: educational space; innovations; modern technologies; professional self-determination; self-realization.

Рецензенти: *Мещанінов О. П.*, д-р пед. наук, професор;
Костєва Т. Б., канд. пед. наук, доцент кафедри.

© Петько Л., 2017

Дата надходження статті до редколегії 5.10.17